

Kaza ve Kader

HİÇ DÜŞÜDÜNÜZ MÜ?

KAZA VE KADER AÇISINDAN DAVRANIŞLARIMIZI VE TERÇİHLERİMİZİ NASIL VE NE YÖNDE KULLANIYORUZ?

Kader: Allah'ın ezelden ebede kadar olmuş ve olacak şeylerin zamanını ve yerini bilmesidir.

Kaza: Ezelde Allah'ın bilip ve takdir ettiği olayların zamanında meydana gelmesine denir.

İnsanın kaderi Allah'ın evrende belirlediği yasalara göre düzenlenmiştir. Buna bağlı olarak insanın eylemleri, zorunlu ve seçime dayalı olmak üzere iki kısımdır. Kalbimizin çalışması, nefes alıp vermemiz, sindirim sistemimizin çalışması bizim irademiz dışındadır. Allah, bunların çalışmasını bizim irademize vermiş olsaydı düzenli çalıştıramadığımız gibi bu organlarımızın ve kalbimizin çalışmasını dinlemekten hiçbir iş yapamaz duruma da gelirdik.

Bir insanın annesinin, babasının kim olduğu ve olacağı; saçının, gözünün, teninin renginin ne olacağı ve nerede doğacağı, nerede ve ne şekilde öleceği tamamen kaza ve kader ilişkisine bağlıdır. Allah'ın bilgisi ve iradesi dışında hiçbir şey olmaz. Daha basit bir misalle arz edecek olursak kaç yıl yaşayacağımız, nerede, hangi sebeple öleceğimiz “kader”dir. Zamanı gelince ölmemiz de “kaza”dır.

Allah'ın her şeyi bilmesi demek, insanın rüzgârın önündeki bir yaprak veya deniz üzerindeki bir çöp gibi tamamen iradeden yoksun bir varlık gibi değildir. Nasıl sınıfa giren öğretmen öğrencilerin ders çalışmasına ve genel davranışlarına bakarak öğrenciler hakkında bir bilgiye sahipse, Allah da yarattığı insanın iradesini ne şekilde kullanacağını bilmesi, onun öyle yapması demek değildir. Daha açık ve çokça bilinen bir misalle konuyu açıklığa kavuşturabiliriz

Mesela, 2010 yılının takvimleri 2009 yılının Kasım ve Aralık aylarında piyasaya çıkıyor ve biz de bunları satın alarak evimizin duvarına asıyoruz. Bu takvimlere baktığımızda 2010 yılında ayın ve güneşin ne zaman tutulacağı astronomi bilginleri tarafından tespit edilip takvimlere yazılmış.

Şimdi sorumuzu soralım: Takvimlere güneşin tutulacağı yazıldığı için mi güneş tutulması oluyor, yoksa güneş tutulacağını bilginler daha önceden hesaplayıp tespit ettiği için mi? Takvimlere yazılmasaydı güneş ve ay tutulması olmayacak mıydı? Elbette tutulacaktı. Öyleyse, takvime yazıldığı için güneş tutulmuyor. Güneş ve ayın tutulacağı önceden biliniyor ve takvime yazılıyor.

Kulun kaderi de aynen bunun gibidir. Allah (C.C.) takdir ettiği için biz yapmıyoruz, tam aksine bizim cüz'î irademizi ne yönde kullanacağımızı Allah biliyor.

Allah yarattığı hiçbir kulunu başıboş bırakmamıştır. Onun amel ve davranışlarını melekler vasıtasıyla da kontrol altına almıştır. Nasıl insanlar, insanların iyiliklerini ve güzelliklerini, işlediği suçları gizli kameralarla kayıt altına alıp bu kayıtları o kişinin önüne koyduklarında o kişinin yüzü kızarıp itiraz etmeye mecali kalmıyorsa buluş çağından itibaren

her insanın yaptığı amelleri de melekler tarafından kaydedilip kıyamette önünden arkasından sağından, solundan önüne konulacaktır.

İnsanda cüz'î irade vardır. Bu cüz'î iradenin fonksiyonunun daha iyi anlaşılması için şöyle ifade etmeye çalışalım.

Bir apartman düşünün! Üst katları gayet konforlu döşenmiş ve lütuflarla dolu. Bodrum katı ise gayet pejmürde, işkence aletleriyle ve sıkıntı verici eşyalarla dolu. Herhangi bir şahsın bu apartmanın asansörü içinde bulunduğunu düşünelim. Ve bu şahsa da bu apartmanın durumu hakkında daha önceden bilgi verilmiş. Bu şahıs asansöre girdiğinde üst katın düğmesine bastığında lütuflara mahzar olacağı çok güzel nimetlerle karşılaşacağı lüks bir hayatın kendisine sunulacağını biliyor. Alt katın düğmesine bastığında ise azaba ve sıkıntılara uğrayacağı ıstıraplı bir hayata düşer olacağı kendisine bildirilmesine rağmen, bu şahsın burada yapacağı tek şey, sadece hangi düğmeye basılacağına dair karar vermesi ve buna göre harekete geçmesi olacaktır. Asansör, o zatın kudret ve iradesiyle değil, belirli fizikî ve mekanik kanunlarla hareket etmektedir. Yani üst kata kendi gücü ile çıkmadığı gibi alt kata da kendi gücü ile inmemektedir. Bununla beraber asansörün nereye gideceğinin tayini, içindeki şahsın iradesine bırakılmıştır.

İnsanın kendi iradesiyle yaptığı bütün işler, bu ölçüyle değerlendirilebilir. Mesela Cenab-ı Hak, meyhaneye gitmenin haram, camiye gitmenin ise faziletli olduğunu insanlara bildirmiş bulunmaktadır. İnsan bedeni ise kendi iradesi ile misaldeki asansör gibi her iki yere de gitmeye müsait yapıdadır.

Kâinattaki faaliyetlerde olduğu gibi beden içindeki faaliyetlerde de insanın iradesi söz konusu olmamakta ve insan bedenî kanunu "külli" adı verilen İlâhî kanunla hareket etmektedir. Fakat onun nereye gideceğinin tayini, insanın irade ve ihtiyarına bırakılmıştır. O, hangi düğmeye basarsa yani nereye gitmek isterse beden oraya doğru hareket etmekte, dolayısıyla gideceği yerin mükâfatı veya cezası, o insana ait olmaktadır.

BENİM İRADEM KUVVETLİ BEN YANLIŞ YAPMAM!

Benim iradem kuvvetli, ben yanlış yapmam, demeyelim. İnsan, kendi tecrübelerinden; akıllı insan ise başkalarının tecrübelerinden faydalanan insandır.

* Hiçbir kumarbaz, kaybederim düşüncesiyle masaya oturmaz. Hep kazanacağı umuduyla masaya oturur.

* Hiçbir insan, kötü yola "Ben kötü olacağım." diye düşmez. Farkında olmadan bu yola düşer. Tıpkı bir sineğin bal çanağına konup yeteri kadar balı hortumuyla yudumladıktan sonra uçmak istediğinde ayaklarını baldan kurtarıp uçamadığı gibi insan da bir kez bataklığa batmaya görsün; bala batan sinek gibi o bataklıktan çıkamaz.

* Mal, makam, şehvet hırısı, insanların gözünü ve aklını perdeler. İnsanın vicdanını tozlu bir ayna haline getirir. Artık gerçeği görmekte güçlük çekmeye başlarlar.

* İnsandaki cinsî duygular kendi halinde bırakılırsa zararlı olmaz. Bu duygular meşru olmayan yollara meylettiği takdirde haramlarla göz göze gelir. İşte ondan sonra insanın ruhunda uyuyan yılan uyanmış, akrebin kısılcına girmiş yani tuzağa düşmüş demektir. Bu

noktadan sonra irade saf dışı kalarak sahibini arzu etmediği istikamete doğru sürüklemeye başlar.

* “Benim iradem kuvvetli, imanım sağlamdır. Ben böyle yanlışlar yapmam! Beni böyle şeyleri seyretmekten men etmeyin!” diyemez. **Hamama girip de terlemeden çıkan insan gördünüz mü?** İnsan mutlaka gördüğünün ve duyduğunun etkisinde kalır. **Gözün gördüğüne zamanla gönül de alışır**

Cinsî duyguları tahrik edilen insan, artık insanî duyuş, düşünüş ve davranış açısından normal değildir. **Tıpkı öfkelenen insanın normal insan olmadığı gibi. Gazaba gelen insan, bir anda tetiği çekiyor ve adam öldürebiliyor. Ama sonraki pişmanlığı da fayda etmiyor.**

Sonuç olarak iyiye de kötüye de yönelmenin kararı kendi elimizdedir. İyiyi tercihin karşılığında sevap ve iç huzuru, kötüyü tercihin karşılığında da günah ve vicdani bir sıkıntı vardır. Kötüyü ve yanlış tercih edip binbir türlü sıkıntılar karşısında “ bu benim kaderimmiş” diye sızlanma, Allah’ın akıl ve irade verdiği insanlar için bir mazeret olamaz.